

PATVIRTINTA

Alytaus lopšelio-darželio „Putinėlis“
direktoriaus 2014-11-06
įsakymu Nr. V-92

ALYTAUS LOPŠELYJIO-DARŽELIO „PUTINĖLIS“ VAIKŲ MAITINIMO ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Alytaus lopšelio-darželio „Putinėlis“ (toliau – lopšelis-darželis) vaikų maitinimo organizavimo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) reglamentuoja ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų maitinimą Alytaus lopšelyje-darželyje „Putinėlis“.

2. Šio tvarkos aprašo tikslas – sudaryti sąlygas sveikatai palankiai vaikų mitybai, užtikrinti maisto saugą ir kokybę, patenkinti vaikų maisto fiziologinius poreikius, ugdyti sveikos mitybos įgūdžius.

3. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos ir jų apibrėžimai:

3.1. *pritaikytas maitinimas* – toks maitinimas, kuris užtikrina tam tikro sveikatos sutrikimo (alergija tam tikriems maisto produktams, virškinimo sistemos ligos ar remisinės jų būklės ir kt.) nulemtas vaiko individualius maistinių medžiagų ir energijos poreikius, parenkant toleruojamus maisto produktus, jų gamybos būdą, konsistenciją ir valgymo režimą, ir yra raštiškai rekomenduojamas gydytojo;

3.2. *šiltas maistas* – maistas, patiekiamas kaip karštas patiekalas, iki patiekimo vartoti laikomas ne žemesnėje kaip +68°C temperatūroje;

3.3. *tausojantis patiekalas* – šiltas maistas, pagamintas maistines savybes tausojančiu gamybos būdu: virtas vandenyje ar garuose, troškintas, pagamintas konvekciniėje krosnelėje;

3.4. *valgiaraštis* – patiekalų dienos maisto produktų ir patiekalų sąrašas.

4. Maitinimas lopšelyje-darželyje organizuojamas vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais mokinių ir vaikų maitinimo organizavimą, maisto gaminimą, patalpų ir įrangos priežiūrą, higienos normas, sveikatos bei saugos reikalavimus.

5. Maisto produktų pirkimas organizuojamas vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

6. Gaunamos tėvų (globėjų) įmokos už maitinimo paslaugą apskaitomos kaip lopšelio-darželio gaunamos pajamos iš įmokų teisės aktų nustatyta tvarka.

7. Šio aprašo reikalavimai privalomi visiems lopšelyje-darželyje dirbantiems ir maitinimo procese dalyvaujantiems asmenims.

8. Lopšelyje-darželyje maitinimas organizuojamas pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos patvirtintą Rizikos veiksnių analizės svarbių valdymo taškų sistemą. Lopšelyje-darželyje už šią savikontrolės sistemą atsakingą asmenį paskiria lopšelio-darželio direktorius savo įsakymu.

II. VAIKŲ MAITINIMO ORGANIZAVIMAS

9. Lopšelyje-darželyje maitinimas organizuojamas visiems įstaigą lankantiems vaikams. Vaikai įstaigoje maitinami šiltu maistu, sudarant sąlygas kiekvienam vaikui pavalgyti prie stalo.

10. Lopšelyje-darželyje organizuojamos:

10.1. vaikų maitinimo paslaugos, už kurias Alytaus miesto savivaldybės tarybos nustatytą užmokestį moka tėvai (kiti teisėti vaiko atstovai);

10.2. nemokamas priešmokyklinio amžiaus vaikų maitinimas, kuris yra skiriamas Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymo nustatyta tvarka ir finansuojamas iš valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos savivaldybės biudžetui bei savivaldybės biudžeto. Nemokamas maitinimas organizuojamas vadovaujantis Alytaus miesto savivaldybės tarybos nustatyta mokinių nemokamo maitinimo tvarka.

11. Nemokamas priešmokyklinio amžiaus vaikų maitinimas yra organizuojamas nuo tada, kai gaunamas Alytaus miesto savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriaus sprendimas dėl socialinės paramos mokiniui skyrimo. Nemokamas maitinimas skiriamas nuo mokslo metų pradžios iki mokslo metų pabaigos, arba nuo informacijos apie priimtą sprendimą gavimo įstaigoje kitos dienos iki mokslo metų pabaigos. Nemokamas maitinimas teikiamas tik mokslo dienomis iki gegužės 31 d. Rudens, Kalėdų, Velykų ir kitokių atostogų metu jis nėra teikiamas.

12. Pritaikytas maitinimas organizuojamas atsižvelgiant į pateiktus tėvų prašymus ir gydytojo pažymą su nurodymais apie vaikų maitinimą.

13. 1–7 metų amžiaus vaikams maitinimas organizuojamas ne rečiau kaip kas 3,5 valandos. Vaikai valgo pusryčius, priešpiečius, pietus ir vakarienę.

14. Lopšelyje-darželyje maistas gaminamas atsižvelgiant į fiziologinius vaikų poreikius, amžiaus ypatumus, sveikos mitybos principus ir taisykles. Patiekalų gaminimo ir pateikimo reikalavimai:

14.1. patiekiamas maistas yra kokybiškas, įvairus ir atitinka saugos reikalavimus;

14.2. pirmenybė teikiama maistines savybes tausojantiems patiekalų gamybos būdams: virimui vandenyje ar garuose, troškinimui;

14.3. gaminant maistą nenaudojami prieskonių mišiniai, kurių sudėtyje yra maisto priedų;

14.4. gaminant maistą naudojama kuo mažiau druskos ir cukraus;

14.5. rūkyti mėsos gaminiai vaikų maitinimui neteikiami;

14.6. kiekvieną dieną pateikiamos šviežios daržovės ar vaisiai;

14.7. karštas patiekalas yra iš daug baltymų turinčių produktų (mėsa, paukštiena, žuvis, kiaušiniai, ankštiniai augalai, pienas ir pieno produktai) ir angliavandenių turinčių produktų. Su karštu patiekalu pateikiamos daržovės, vaisiai arba jų salotos.

15. Pusryčiams vaikas gauna 20–25 proc., pietums – 30–40 proc., priešpiečiams – 10–15 proc., vakarienei – 20–25 proc. rekomenduojamo paros maisto raciono.

16. Vaikų maitinimui draudžiamos tiekti šios maisto produktų grupės: bulvių, kukurūzų ar kitokie traškučiai, kiti riebaluose virti, skrudinti ar spraginti gaminiai; saldainiai; šokoladas ir jo gaminiai; konditerijos gaminiai su glajumi, glaistu, šokoladu ar kremu; sūrūs gaminiai (kuriuose natrio daugiau kaip 1 g/100 g); maisto produktai bei kramtomoji guma su maisto priedais (šio Tvarkos aprašo 3 priedas); gazuoti gėrimai; energiniai gėrimai; gėrimai ir maisto produktai, pagaminti iš (arba kurių sudėtyje yra) kavamedžio pupelių kavos ar jų ekstrakto; cikorijos, gilių ar grūdų gėrimai (kavos pakaitalai); kisieliai; sultinių, padažų koncentratai; rūkyta žuvis; konservuoti mėsos ir žuvies gaminiai; nepramoninės gamybos konservuoti gaminiai; žlėgtainiai; mechaniškai atskirta mėsa ir jos gaminiai; subproduktai ir jų gaminiai (išskyrus liežuvius ir kepenis); maisto papildai; maistas, pagamintas iš genetiškai modifikuotų organizmų (toliau – GMO), arba maistas, į kurio sudėtį įeina GMO; maisto produktai, neatitinkantys šio tvarkos aprašo 4 priede nustatytą kokybės reikalavimų.

17. Vaikams maitinti rekomenduojami šie maisto produktai: daržovės, bulvės, vaisiai, uogos ir jų patiekalai, sultys, išskyrus citrusinių vaisių ir vynuogių (pageidautina šviežiai spaustos); grūdiniai (duonos gaminiai, kruopų produktai) ir ankštiniai produktai; pienas ir pieno produktai (rauginami pieno gaminiai, po rauginimo termiškai neapdoroti); nemalta liesa mėsa, liesos mėsos

produktai (neužšaldyti); žuvis ir jos produktai (neužšaldyti); aliejus (turi būti mažiau vartojama gyvūninės kilmės riebalų: riebi mėsa ir mėsos produktai turi būti keičiami liesa mėsa, paukštiena, žuvimi ar ankštinėmis daržovėmis; gyvūninės kilmės riebalai ir margarinas, kur įmanoma, keičiami aliejais); kiaušiniai; geriamasis vanduo ir natūralus mineralinis bei šaltinio vanduo (negazuoti). Maisto produktus rekomenduojama užaugintus ar pagamintus Lietuvoje, iš ekologinės gamybos ūkių ar išskirtinės kokybės produktų gamintojų, paženklintus simboliu „Rakto skylutė“

18. Lopšelyje-darželyje maitinimas organizuojamas pagal dvidešimties dienų perspektyvinį meniu, kurį rengia lopšelio-darželio maitinimo organizavimo specialistas. Perspektyvinis meniu yra suderintas teisės aktų nustatyta tvarka.

19. Vaikai maitinami pagal valgiaraščius patvirtintus lopšelio-darželio direktoriaus.

20. Sudarant valgiaraščius atsižvelgiama į tai, kad pusryčiams vaikas gauna 20–25 proc., pietums – 30–40 proc., priešpiečiams – 10–15 proc., vakarienei – 20–25 proc. rekomenduojamo paros maisto raciono kaloringumo.

21. Lopšelyje-darželyje vaikai maitinami 4 kartus per dieną, šviežiu ką tik pagamintu maistu, atsižvelgiant į fiziologinius vaikų poreikius amžiaus ypatumus, sveikos mitybos principus ir taisykles. Išskirtiniais atvejais gali būti taikomas individualus maitinimas.

22. Kiekvienais mokslo metais lopšelio-darželio maitinimo organizavimo specialistas, atsižvelgdamas į grupių dienos ritmą, parengia maisto atsiėmimo grafikus. Maitinimo grafikas sudarytas tokiu laiko intervalu:

22.1. pusryčiai – nuo 8.15 val. iki 8.30 val.;

22.2. priešpiečiai – 10.00 iki 10.10 val.;

22.3. pietūs – nuo 12.00 val. iki 12.25 val.;

22.4. vakarienė – nuo 16.00 iki 16.15 val.

23. Tėvai (globėjai):

23.1. pateikdami prašymą lopšelio-darželio direktoriui turi teisę pasirinkti maitinimų rūšis t. y. skaičių, bet ne mažiau kaip tris maitinimus. Tėvai (globėjai) gali atsisakyti pusryčių arba vakarienės;

23.2. apie planuojamus kito mėnesio maitinimų pakeitimus tėvai privalo informuoti iki einamojo mėnesio priešpaskutinės darbo dienos;

23.3. jeigu vaikas nevalgo vakarienės, jį privalo pasiimti iki tol, kol grupės vaikai pradės vakarieniauti;

23.4. vaikams, nevalgantiems pusryčių arba vakarienės neleidžiama atsinešti iš namų užkandžių ir gėrimų.

24. Maitinimo organizavimo specialistas:

24.1. rengia maisto gaminių receptūros ir gamybos technologijos aprašymų korteles;

24.2. konsultuojasi su savivaldybės Visuomenės sveikatos centro visuomenės sveikatos priežiūros specialistais, sudarant perspektyvinius valgiaraščius, bei vadovaujasi jų rekomendacijomis sveikos vaikų mitybos klausimais. Sudaro vaikų maitinimo perspektyvinius valgiaraščius, atskirai 1-3 ir 4-7 m. amžiaus vaikams, atsižvelgiant į rekomenduojamas paros energijos ir maistinių medžiagų normas bei į vaikų buvimo trukmę įstaigoje, kurie suderinami su Visuomenės sveikatos centru;

24.3. rašo kasdieninius valgiaraščius (pareikalavimus), kuriuose nurodo gaminamų patiekalų pavadinimus ir produktų kiekius;

24.4. atsižvelgdamas į dienos valgiaraštį, užsako reikalingus maisto produktus numatytiems patiekalams gaminti;

24.5. ateinančios dienos valgiaraštį (forma Nr. 299) rašo iš vakaro. Ateinančios dienos valgiaraštyje apskaičiuoja tik pusryčiams reikalingus produktų kiekius, nes pusryčiai gaminami pagal esamos dienos vaikų skaičių;

24.6. konkrečios dienos valgiaraštį pradeda skaičiuoti tada, kai kiekvieną rytą 8.30 val. eidamas į grupes surenka informaciją, apie lankančių vaikų ir pasirenkamų maitinimų skaičių. Surinktus duomenis surašo Dienyne;

24.7. apskaičiuoja kiek vaikų ir kokiais šifrais valgys ir duomenis pateikia virėjui;

24.8. surinkus duomenis apie vaikus baigia rašyti valgiaraštį, pateikia jį direktoriui pasirašyti ir tuomet atiduoda jį sandėlininkui dėl likusių produktų, einamos dienos patiekalų gaminimui, atidavimo;

24.9. kontroliuoja maisto produktų kokybę, jų laikymo sąlygas, realizacijos terminus, maisto gamybos procesą virtuvėje;

24.10. vykdo maisto paėmimo ir maitinimo organizavimo grupėse priežiūrą. Stebi ir analizuoja maitinimo procesą grupėje, stalų serviravimą, patiekalų pateikimą vaikui, maisto dalinimą vaikui pagal normą.

25. Direktorės pavaduotoja ūkiui yra materialiai atsakingas asmuo, kuris:

25.1. atsako už produktų ir žaliavų, priimtų ir atiduotų iš sandėlio, kiekį ir kokybę;

25.2. priima iš tiekėjų tik kokybiškus, realizacijos laiką atitinkančius produktus, užrašo maisto produktų kodus ir perskaičiuoja kiekinės vertes, juos sandėliuoja griežtai laikydamasi higienos normų ir gerosios praktikos reikalavimų;

25.3. išduoda iš sandėlio produktus virėjai pagal dienos valgiaraštį;

25.4. pateikiant maisto žaliavas gamybai laikomasi principo „pirmas į – pirmas iš“;

25.5. kasdien vykdo tikslią maisto produktų išlaidų ir įplaukų registraciją „Medžiagų sandėlio apskaitos knygoje“. Dokumentai (sąskaitos-faktūros) pateikiami įstaigos vadovui pasirašyti. Pasirašyti dokumentai pateikiami vyr. buhalteriiui, kuris juos užpajamuoja ir vykdo jų apskaitą buhalterinės apskaitos programos pagalba pagal pavadinimą, kiekį ir vertę;

25.6. suderina maisto produktų likučius su vyr. buhalterė, vieną kartą per mėnesį;

25.7. maisto produktai ir žaliavos atiduoda ir nurašo kiekvieną dieną pagal dienos valgiaraštį;

25.8. „Medžiagų sandėlio apskaitos knyga“ baigia pildyti ir suveda likučius tik gavus ir atidavus visus tos dienos produktus ir žaliavas.

26. Virėjas:

26.1. dirba, pagal gerosios praktikos taisykles;

26.2. atsako už tikslų maisto atidavimą pagal normas;

26.3. maistą atiduoda tik pagal nustatytą maisto atsiėmimo grafiką;

26.4. atsako už maisto gaminimo patalpų sanitarinį, higieninį stovį.

26.5. laikosi maisto gaminimo saugos reikalavimų

26.6. matuoja ir fiksuoja patiekalų šiluminio apdorojimo ir maisto produktų laikymo temperatūrą;

26.7. priima maisto produktus iš direktorės pavaduotojos ūkiui einamai dienai, patiekalai ruošiami pagal pateiktą vaikų skaičių;

26.8. analizuoja gaminio receptūros ir gamybos technologijos aprašymo korteles ir susipažįsta su rytdienos patiekalų ruošimo technologija; pasveria porcijas vienam vaikui ir išduoda į grupes atitinkamai pagal grupėse esančių vaikų skaičių.

27. Pedagogai:

27.1. kasdien pildo vaikų lankomumo dienyną, (patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2002 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. 33) kiekvieną dieną veda vaikų lankomumo apskaitą, kurioje nurodo bendrą lankančių vaikų skaičių ir pasirenkamų vaikų maitinimų skaičių;

27.2. organizuoja vaikų maitinimosi procesą grupėje, rūpinasi maisto paskirstymu kiekvienam vaikui pagal normą bei kultūringu maisto pateikimu.

28. Maistą iš virtuvės į grupes atneša auklėtojų padėjėja.

29. Maistą vaikams išdalina auklėtojos padėjėja, padedama auklėtojos. Esant būtinumui auklėtojas ir auklėtojo padėjėjas padeda vaikui pavalgyti.

30. Auklėtojos padėjėjas, po vaikų maitinimo, sutvarko patalpas, suplauna indus. Po kiekvieno maitinimo atliekos išnešamos iš grupės patalpų.

31. Patiekalų gaminimo ir patiekimo reikalavimai:

31.1. patiekiamas maistas yra gaminamas ir patiekiamas tą pačią kalendorinę dieną;

31.2. patiekiamas maistas turi būti kokybiškas, įvairus ir atitikti saugos reikalavimus;

31.3. pirmenybė teikiama maistines savybes tausojantiems patiekalų gamybos būdams: virimui vandenyje ar garuose, troškinimui;

31.4. gaminant maistą nenaudojami prieskonių mišiniai, kurių sudėtyje yra maisto priedų;

31.5. gaminant maistą naudojama mažiau druskos ir cukraus;

31.6. rūkyti mėsos gaminiai vaikų maitinimui nenaudojami;

31.7. jei patiekalui gaminti naudojama malta mėsa, ji turi būti malama patiekalo gaminimo dieną;

31.8. kiekvieną dieną patiekta daržovių ar vaisių, rekomenduotina, šviežių;

31.9. tas pats patiekalas netiekiamas dažniau nei kartą per savaitę;

31.10. karštas pietų patiekalas gaminami iš daug baltymų turinčių produktų (mėsa, paukštiena, žuvis, kiaušiniai, ankštiniai augalai, pienas ir pieno produktai) ir angliavandenių turinčių produktų. Su karštu patiekalu patiekiamos daržovės, vaisiai arba jų salotos.

32. Vaikų grupėse sudarytos sąlygos atsigerti geriamojo vandens (rekomenduotina, kambario temperatūros), kuris bet kuriuo metu prieinamas vaikams.

33. Draudžiama naudoti susidėvėjusius, įskilusius, apdaužytais kraštais indus bei aliumininius įrankius ir indus.

34. Lopšelio-darželio grupėse skelbiama:

34.1. tos dienos valgiaraščiai (skelbiami vaikų priėmimo kambaryje);

34.2. maisto pasirinkimo piramidės plakatas ar kita sveiką mitybą skatinanti informacija.

35. Vyr. buhalteris registruoja maisto sąskaitas faktūras, jas užpajamuoja ir vykdo jų apskaitą buhalterinės apskaitos programos pagalba pagal prekės kodą, pavadinimą, kiekį ir vertę.

III. MOKESTIS UŽ MAITINIMO PASLAUGAS

29. Išlaidos vaikų mitybai padengti yra apskaičiuojamos vadovaujantis Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2014 m. spalio 30 d. sprendimu Nr. T-285 „Dėl mokesčio už teikiamą neformalųjį švietimą Alytaus miesto savivaldybės lopšeliuose-darželiuose ir darželiuose-mokyklose nustatymo“

30. Maitinimo šifrai:

30.1. lopšelio grupės vaiko mityba visą dieną – šifras 01 (1,87 Eur);

30.2. darželio grupės vaiko mityba visą dieną – šifras 02 (2,04 Eur);

30.5. lopšelio grupės vaiko mityba be vakarienės – šifras 06 (1,48 Eur);

30.6. darželio grupės vaiko mityba be vakarienės – šifras 07 (1,61 Eur);

30.3. lopšelio grupės vaiko mityba be pusryčių – šifras 12 (1,40 Eur);

30.4. darželio grupės vaiko mityba be pusryčių – šifras 13 (1,53 Eur);

30.7. priešmokyklinės grupės vaiko nemokami pietūs – šifras 20 (1,41 Eur);

30.8. priešmokyklinės grupės vaiko mityba (pusryčiai, priešpiečiai, vakarienė) – šifras 19 (1,22 Eur);

31. Mokestis yra mokamas už kiekvieną lankytą arba nelankytą ir nepateisintą dieną. Mokėjimo dydis priklauso nuo tėvų pasirinkto dienos maitinimų skaičiaus ir maitinimo rūšių.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

32. Lopšelyje-darželyje „Putinėlis“ už vaikų maitinimo organizavimą atsako maitinimo organizavimo specialistas

33. Direktorės pavaduotoja ūkiui atsakinga už produktų ir žaliavų priėmimą, išdavimą, realizacijos terminus, dokumentus.

34. Direktoriaus pavaduotojas ūkiui atsakinga už sutarčių vykdymo kontrolę.

35. Vyr. buhalteris atsakingas už apskaitos tikslumą, aiškius ir savalaikius įrašus dokumentuose. Atsakingas, kad dokumentai būtų pildomi įskaitomai, netaisomi.

36. Vaikų maitinimą Alytaus lopšelyje-darželyje „Putinėlis“ koordinuoja lopšelio-darželio direktorė.

7. Lopšelis-darželis dalyvauja:

17.1. „Pienas vaikams” programoje. Pagal šią programą nuo 2005 m. pieno gaminiai lopšelyje-darželyje dalijami pagal programoje nustatytas normas;

17.2. „Vaisių vartojimo skatinimas mokyklose”. Vaisiai ir daržovės įstaigoje dalijami pagal programoje nustatytas normas.